

Bulletinen

Årgång 57 Nr 1 2015
Moderna Museets Vänner

Under ytan

Medlemskap och förmåner

Som medlem i

Moderna Museets Vänner får du:

- Fri entré till Moderna Museet i Stockholm och Malmö, Arkitektur- och Designcentrum, Nationalmuseum, Gripsholms Slottssamling, Färgfabriken, Wanås Konst. Samt i Oslo Astrup Fearnley Museet for Moderne Kunst och samtliga av Nasjonalmuseets museer.

- 20% medlemsrabatt på aktuella utställningskataloger samt 10% rabatt på konstböcker och allt annat i museets butiker i Stockholm och Malmö.

- 10% rabatt i Restaurangen förutom på alkohol och juicer. 10% rabatt på kaffe i Espressobaren. 10% rabatt hos café Njutbar, Moderna Museet Malmö.

- Vår medlemstidning *Bulletinen* som utkommer med tre nummer per år och dessutom prenumerationserbjudanden på konsttidsskrifter.

- Personliga inbjudningar till vernissager, förhandsvisningar, föredrag, resor, konstkurser och andra arrangemang av MMV och Moderna Museet.

- Tillträde till Tisdagsklubben Moderna Museet Stockholm, vår exklusiva programverksamhet med specialvisningar, föreläsningar med mera.

Medlemsavgifter

Medlemskap i MMV kan lösas i museets entrékassa eller på modernamuseet.se/mmv. När det är dags att förnya ditt medlemskap skickar en vi en inbetalningsavi till dig med erbjudande om att förnya medlemskapet. Du kan även förnya ditt medlemskap i museets entrékassa eller på vår webbplats.

1 år: 480 kr/medlem, 700 kr/par, 250 kr/medlem

under 30 år

3 år: 1 300 kr/medlem, 1 900 kr/par

Ständigt medlemskap: 9 600 kr/medlem, 14 000 kr/par.

Medlemskap i Moderna Museets Vänner är en uppskattad present och du köper enkelt ditt gåvomedlemskap i entrékassan på Moderna Museet eller på vår webbplats: modernamuseet.se/mmv.

Logga in på Mina sidor

Logga in på modernamuseet.se/mmv för att anmäla dig till event, ändra kontaktpuppgifter, förnya ditt medlemskap m.m. Använd ditt medlems- eller personnummer och ditt lösenord.

Nyhetsbrev

Vi skickar nyhetsbrev via e-post ca två gånger i månaden. Om du vill ha våra nyhetsbrev men inte får dem beror det på att vi inte har din e-postadress eller har en felaktig e-postadress till dig. Uppdatera på Mina sidor eller genom att skicka ett mail till mmv@modernamuseet.se.

Konstskunskap och prenumerationer till vänskapspris!

Konstvärlden

Exklusivt för Moderna museets vänner!

Teckna en helårsprenumeration på tidningen *Konstvärlden* och få 52% i rabatt. 8 nr för 199 kr (ord pris 459 kr). Teckna prenumerationen på konstvarlden.se/mmv.

Tidskriften 10 TAL

Konst / Litteratur / Samtidsdebatt

4 nr för 280 kr (ord. pris 360 kr). Beställ på total.se eller ring 08-612 10 49, ange rabattkoden MMV.

Kontakta oss om du har frågor!

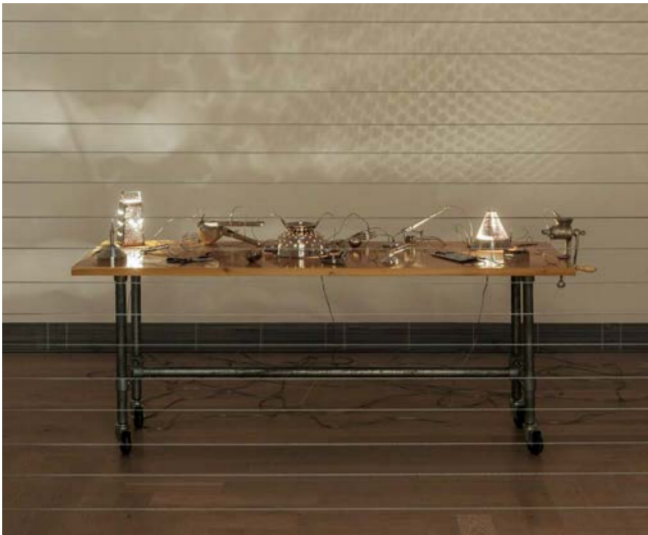
mmv@modernamuseet.se alt. 08-5202 3650.

Vårdarna i entrékassan på Moderna Museet hjälper dig gärna också med alla slags medlemsärenden.

Med reservation för att medlemsförmånerna kan ändras.

Vändonation i samlingen

Mona Hatoum är palestiniere född och uppvuxen i Beirut. Under en utlandsresa 1975 bröt inbördeskriget ut som gjorde det omöjligt för henne att återvända till Libanon. Sedan dess har hon huvudsakligen varit bosatt i London.

Mona Hatoum, *Home*, 1999. Donation 2000 från Moderna Museets Vänner. © Mona Hatoum

I installationen *Home* har Mona Hatoum ställt upp vardagliga köksföremål på ett bord. Redskapen är sammankopplade med en strömförande vajer och vissa av dem lysas upp med jämna mellanrum. Ett obehagligt ljud av högspänning pulserar långsamt genom luften. Den blänkande metallen är en dödsfälla. De rostfria redskapen ser mer ut att höra hemma på en kirurgisk mottagning än i ett hem. De flesta av föremålen skulle också kunna användas som vapen – rivjärnet, köttkvarnen och hjärtformens vassa kanter skulle kunna lemlästa och stympa. Köket har förvandlats till en tortyrkammare. Det samhällspolitiska engagemanget har alltid varit påtagligt i Hatoums verk och gestaltades till en början i en rad performances. Sedan 1990-talet har hennes signum varit konceptuella verk i skepnad av välbekanta objekt, med ett formspråk som påminner om minimalismens. □

Ulf Eriksson

Ulf Eriksson är intendent vid Färmedling på Moderna Museet och redaktör för *Bulletinen*.

Välkommen att nominera till Moderna Museets Vänner Skulpturpris!

Moderna Museets Vänner Skulpturpris – K.A. Linds hederpris – har sedan 1950 tilldelats en svensk konstnär nominerad av medlemmarna i Moderna Museets Vänner. Prissumman på 300 000 kronor gör det till ett av de största konstnärpriserna i Sverige. Det som också gör priset unikt är att alla medlemmar har möjlighet att påverka. Numera är konstnärliga tekniker inte entydiga och skulpturpriset följer med sin tid. Många konstnärer rör sig otvunget mellan olika medier. Juryns arbete har därför under årens lopp inneburit att också bedöma genreöverskridande konstnärskap med betoning på tredimensionella installationer.

Nomineringen är öppen fram till sista april. Därefter utses pristagaren av en jury; årets jury presenteras i nästa nummer av *Bulletinen*. I höst presenteras pristagaren med en egen utställning på Moderna Museet i Stockholm. □

Anna Hegnell

Anna Hegnell är verksamhetsansvarig för Moderna Museets Vänner.

Kom och träffa tidigare Skulpturpristagare Ulf Roloff den 24 februari och Ebba Matz den 24 mars på Tisdagsklubben. Se sid 20.

Skicka din nominering till:

mmv@modernamuseet.se

eller Moderna Museets Vänner,

Box 16382, 103 27 Stockholm

Senast den sista april vill vi ha din nominering.

BONNIER

THE wineagency

Bulletinen

Nr 1, 2015

2 Vändonation i samlingen
Ulf Eriksson

Välkommen att nominera till Moderna Museets Vänner Skulpturpris!
Anna Hegnell

3 Kära Vänner!
Lena Josefsson

4 Museet som medium
Daniel Birnbaum & Ann-Sofi Noring

6 Håkan Rehnberg
Yta på fullaste allvar
Ulf Eriksson

8 Akram Zaatari
Arkeolog i samtiden
Ulf Eriksson

10 Louise Bourgeois
I Have Been to Hell and Back
Iris Müller-Westermann

15 The New Human
Joa Ljungberg

16 Adrián Villar Rojas
Konst av tid och liv
Lena Essling

18 Längre leve
vänskapskorruptionen!

20 Tisdagsklubben, vernissager
och program

23 Vimmel

24 Vernissager

Bulletinen
Årgång 57 Nr 1 2015

Ansvarig utgivare: Lena Josefsson
Redaktör: Ulf Eriksson
Biträdande redaktör: Anna Hegnell
Grafisk form: BankerWessel

För insänt material ansvaras ej
Copyright resp upphovsman
Särskilt tack till Moderna Museet/Bildbyrån

Moderna Museets Vänner
Anna Hegnell
Box 163 82
103 27 Stockholm
Tel 08-5202 3650
Plusgiro: 15 30 65-8
mmv@modernamuseet.se
modernamuseet.se/mmv

ISSN 1402-8875

På omslaget:
Louise Bourgeois med sina skulpturer,
Femme Volage, 1951 och *Lair*, ca 1965.
© The Easton Foundation/BUS 2015

MODERNA MUSEET

Moderna Museets
Vänner

Lena Josefsson, ordförande i Moderna Museets Vänner. Foto: Prallan Allsten

Kära Vänner!

Nu drar ett nytt spännande och fullspäckt konstår igång med buller och bång. Många av oss har säkert avlagt nyårslöften om att vi ska träna mer, äta sundare eller kanske unna oss själva lite mer. Oavsett vad du har lovat dig själv så lovar vi i Moderna Museets Vänner att det är fri entré till museets utställningar för alla medlemmar. Ett tag såg det ut som om fri entré skulle komma att gälla för alla besökare men nu vet vi att det inte kommer att ske under 2015 i alla fall. Men vi lovar så mycket mer än fri entré. Vi lovar att Tisdagsklubben, vårt eget mini-konstuniversitet på tisdagskvällar, kommer att fortsätta att sprida initierad kunskap från de främsta experterna och konstnärerna i landet och vi lovar att vår kära tidning *Bulletinen* som du just nu håller i kommer att komma hem i din brevlåda full av spännande artiklar och mycket mer därtill! Ta en titt på sidan 18 så ser du hur härligt det är att vara medlem.

När jag läste de första artiklarna till detta nummer av *Bulletinen* var jag på en fantastisk semester i Australien och där finns som bekant några av de giftigaste och största spindlarna i världen. Men ingen av dem går upp mot Louise Bourgeois nio meter höga spindel-skulptur *Maman* som kommer att välkomna besökarna när de kommer för att se utställningen *Louise Bourgeois: I Have Been to Hell and Back* i vår. En fantastisk utställning av en otrolig konstnär vars karriär tog fart på riktigt i 70-årsåldern. Ändå hade hon nästan 30 mycket produktiva år kvar att leva. Iris Müller-Westermann skriver om utställningen.

Utställningarna på Moderna Museet i vår går på djupet under ytan på så många sätt: under ytan på människan, naturen, jaget, färgen och museet. Museets ledning har också verkligen gått till botten med hur museets program sätts ihop för att skapa en helhet där alla delar i verksamheten berikar varandra och skapar möjlighet för nya insikter och upplevelser. Läs mer om detta i Daniel Birnbaums och Ann-Sofi Norings text om museet som medium.

Men först ut bland vårens utställningar är en samtida klassiker, målaren och skulptören Håkan Rehnberg som hittar de största djup i de grundaste färglagren.

Och i mars får vi möjlighet att bekanta oss med den libanesiske konstnären Akram Zaatari som några av er kanske hörde samtala med författaren Goran

Vojnovic och Daniel Birnbaum på Litteraturfestivalen i höstas. En riktigt intressant konstnär som bland annat varit med om att bygga upp ett arkiv för arabiskt fotografi i Beirut – Arab Image Foundation. Magnus af Petersens berättar om denne internationellt efterfrågade filmare och konstnär.

Så i april kommer den argentinske konstnären Adrián Villar Rojas med sitt team av assistenter för att bygga en utställning i några av samlingssalarna. Hans arbete med organiskt material som förändras under utställningens gång ställer frågor om vad både konst och ett museum är eller kan vara.

I Malmö är det dags för publiken att få djupdyka i Nils Dardels säregna konstnärskap. Utställningen som visades i Stockholm i somras kommer nu att kompletteras med nya spännande verk. Läs John Peter Nilssons essä om den demokratiska dandyn som publicerades i *Bulletinen* nr 2 2014 på MMV:s webbplats.

Ett annat stort projekt som inleds i Malmö i vår är utställningsserien *The New Human* som verkligen går på djupet under de kommande två åren om vad det innebär att vara människa idag. Många spännande stunder utlovas.

Ännu längre söderut, i Venedig, pågår förberedelserna för den stora Venedigbiennalen där Moderna Museet arrangerar en utställning med videokonstnären Lina Selander. Vänföreningen ordnar som vanligt en fullspäckad konstresa till biennalen med två synnerligen initierade ciceroner: Daniel Birnbaum som var curator för hela Venedigbiennalen 2009 och Lena Essling som är curator för utställningen med Lina Selander. Kan det bli bättre? En toppenresa kommer det att bli, det kan vi verkligen lova.

Så avslutningsvis vill vi påminna dig om att du som vän har den exklusiva möjligheten att nominera pristagare till Moderna Museets Vänner Skulpturpris på hela 300 000 kronor. Passa på att nominera din svenska favoritskulptör!

Ett sista löfte – lova att vi ses på Moderna Museet i vår! □

Lena Josefsson

Lena Josefsson är ordförande för Moderna Museets Vänner.

Museet som medium

Det verkligt spännande med ett stort museum är att man kan koppla ihop samlingen med små och stora utställningar, och andra slags händelser. Det skriver Daniel Birnbaum och Ann-Sofi Noring som försöker att curera hela museets program på ett sätt som skapar både samklang och konfrontation. Ambitionen är att tänka hela museet som ett medium.

Till höger:
Shozo Shimamoto framför sin *Cannon shooting painting*, 2012, precis efter utförandet på gräsmattan framför Moderna Museet i Stockholm 2012.
Foto: Moderna Museet/Prallan Allsten

Anastasia Ax förbereder sin performance i Bucky Dome i samband med utställningen *Explosion*, 2012.
Foto: Moderna Museet/Åsa Lundén

Yoko Ono, *Wish Tree for Stockholm*, 2012.
Foto: Moderna Museet/Åsa Lundén

Text av Daniel Birnbaum & Ann-Sofi Noring

Historien upprepar sig inte, sade Mark Twain, men det händer att epoker rimmar med varandra. När vi nyligen konfronterade 1920-talets dansmaskiner (mekanisk dans och nytt måleri) med ingenjören Billy Klüvers *9 Evenings* – ett av 1960-talskonstens mest legendariska experiment med teknologi och konst – så uppstod ett sådant rim mellan två decennier. Tankar om kollektivt skapande och ny inspiration från maskinernas värld återkommer då och då, och det fortsätter i dagens konst.

Det verkligt spännande med ett stort museum är att man kan koppla ihop samlingen med små och stora utställningar, och andra slags händelser. Ett exempel: utställningen *Explosion* visade upp måleriet som handling och kopplade ihop Niki de Saint Phalles färgexplosioner med de hos oss mindre kända grupperna ZERO och japanska Gutai. Utställningen fortsatte ut i trädgården med Yoko Ono i träden och frijazz av familjen Cherry i Buckminster Fullers dom, en scen som hela sommaren presenterade performance och musik. Att dessa delar hörde samman i en experimentell konstellation var uppenbart för alla, det behövde inte förklaras.

Vi som leder Moderna Museet försöker curera hela programmet på ett sätt som skapar sådana konstellationer – samklang och konfrontation. Vår ambition är att tänka hela museet som ett medium, inte bara den enskilda utställningen. Ibland är det hela tydligt, kanske övertydligt, som när vi häromåret tömde hela samlingen och i tre steg lät fotografi, film och ljud ta över huset. Men oftast handlar det om mer subtila försök att skapa meningsfulla kedjor av utställningar.

Två sådana kedjor tar form under våren. Den ena är Öyvind Fahlström-projektet: en serie presentationer och händelser som kretsar kring teman som kartan, spelet och konflikten, kort sagt de estetiska och politiska zoner som Fahlström återkom till i sitt skrivande och sin konst. Det hela kommer att kulminera i en stor gruppställning.

Den andra kedjan kallar vi för *En större värld*, och den innefattar en rad utställningar och salar i samlingen. Vi lyfter fram konstnärer som utvidgar vårt traditionella västliga perspektiv. Det har redan börjat i samlingen med viktiga verk av den palestinska konstnären Mona Hatoum och Shozo Shimamoto från Japan, och en sal som presenterar konceptuell konst från flera länder. Det fortsätter snart med en stor presentation av den sydafrikanske fotografen Ernest Cole. Under våren öppnar utställningar av Adrián Villar Rojas från Argentina och Akram Zaatari från Libanon. Sommarens stora utställning *Efter Babel*, som involverar en grupp konstnärer vars arbeten slår broar mellan skilda språk och kontinenter och visar på översättningens (o)möjligheter, förgrenar sig ut i hela huset. I centrum står ett torn som blir en scen för poesi från hela världen.

Det är med sådana kedjor av händelser som vi vill transformera museet och lyfta in det i en ny tid. Moderna Museet vill vara ett öppet museum i en större värld. □

Daniel Birnbaum är överintendent på Moderna Museet. Ann-Sofi Noring är vice museichef på Moderna Museet.

Till vänster:
En ung besökare får hjälp att torka av sig färg efter att ha deltagit i *Footstep Event*, en instruktion av Yoko Ono utförd av barn i Verkstan på Moderna Museet i Stockholm 15 september 2012.
Foto: Moderna Museet/Åsa Lundén

Håkan Rehnberg

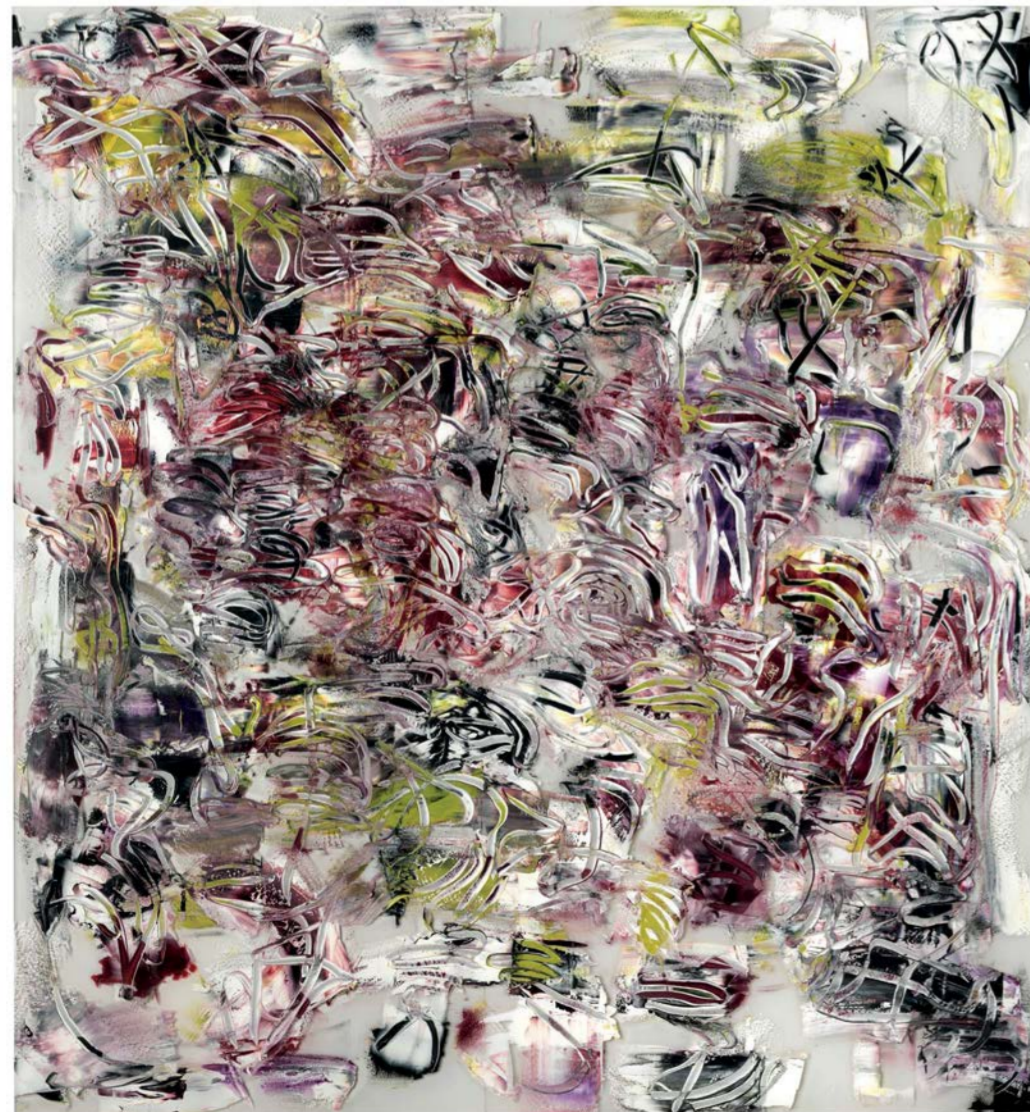
Yta på fullaste allvar

Håkan Rehnberg är konstnären vars nonfigurativa verk ofta har sitt ursprung i myten, språket, filosofin eller musiken. Men han illustrerar aldrig sina tankar, han utför dem i stället i färg, glas och aluminium. Inför vårens utställning på Moderna Museet i Stockholm träffade Bulletinen konstnären för ett samtal om måleri, skulptur och text.

Text av Ulf Eriksson

ULF ERIKSSON: Sedan början av 1990-talet har du målat på akrylglas. Vad är det som hållit dig kvar vid det materialet genom åren?

HÅKAN REHNBERG: Det är ett material som ger stor rörlighet åt färgen. Det är ytterst lite friktion i underlaget och man behöver inte bygga upp färgen i flera lager eller bygga en grund, utan kan måla direkt. Materialet har alltid varit viktigt för mig. Jag började egentligen som skulptör, men jag blev tidigt mer och mer intresserad av det frontala. Sedan har objektet plattats till och blivit ett regelrätt måleri.

UE Under många år har du byggt upp dina bilder genom att applicera färg på akrylglas, men de senaste åren har du börjat arbeta mer med att reducera och ta bort färgen.

HR Det är mer att jag rör mig omkring i färglagren, i färgytorna. Att lägga på färg är som att göra ett tecken och jag försöker att göra ett teckenlöst måleri. För några år sedan kom jag till ett dödläge. Jag hade länge arbetat med att lägga på färgen nästan som i en enda gest, i en enda rörelse. Det handlade på något sätt om att avsluta gesten. En av de sista serierna jag arbetade med gav jag titeln från ett stycke av kompositören Helmut Lachenmann som heter *Ausklang*, slutklang eller någonting som tonar ut.

UE Varför har du konsekvent valt att inte arbeta med figuration?

HR Jag har alltid dragits till konstnärskap och författarskap som har varit anti-narrativa och anti-metaforiska. Mitt intresse för språk och litteratur har också gjort att jag har övertygats mer och mer om att man inte bör använda språk som metafor för måleri mer än nödvändigt.

Jag har också alltid försökt att föra arbetet tillbaka till vad man kan kalla den måleriska händelsen, det ögonblick då ett konstverk blir ett konstverk. Det är ett slags magiskt ögonblick. Färgmaterialet har en stor tendens att bli väldigt kladdigt och liksom ovillig, men i vissa benådade ögonblick så händer det något, som i en blandning av slump och intentioner ger form åt verket. Det gäller att vara vaksam när det inträffar.

UE Vid sidan av ett tiotal målningar visar du också tre stora skulpturer i aluminium och glas. En stor ny skulptur som visas på utställningen går under namnet *Skenscenen*. Vad är det för en scen?

HR Det är en regelrätt teaterscen, eller egentligen två. Jag har byggt en scen och sedan har jag byggt

Till vänster:
Håkan Rehnberg, *Utan titel*, 2014.
© Håkan Rehnberg/BUS 2015

Till höger:
Håkan Rehnberg, *Skenscenen*, 2014.
© Håkan Rehnberg/BUS 2015

en annan ovanpå den, som nästan tränger ut den ursprungliga scenen. Jag hade från början tankar på att kalla den *Komedin inuti tragedin*. Det var en anspelning på Hamlet som på något sätt är tvingad att sätta upp en komedi inuti själva det händelseförlopp han är utsatt för, för att kunna tala om det man inte kan tala om – det brott som han vill uppdaga. Han kan inte säga det i klartext utan måste säga det via en annan genre. Det är detta att man egentligen aldrig kan tala direkt, utan att man alltid måste välja ett annat sätt att säga något på. Just figurerna, metaforen, sätten som man framställer någonting på – i det måste man alltid byta position för att det ska vara möjligt. Det är nästan en dekonstruktion av situationen, av ögonblicket.

UE Hur ser relationen ut mellan ditt arbete med måleri och med skulptur?

HR Det följer nästan en slags växelverkan. Det finns ett problem som jag alltid har upplevt hos skulptörer och även när jag själv gör skulpturer. Det är att man måste planlägga dem och man måste nästan acceptera dem när de är klara. I måleriet så gör man alltid beslut in i det sista ögonblicket. I skulptur finns det något planlagt som jag ibland kan ha svårt för, men samtidigt har jag upplevt det nödvändigt att göra dem. Jag brukar ibland uppfatta dem som en sorts plats där måleriet äger rum. De är nästan en sorts koreografi av rummet. Mycket handlar om extrem öppenhet eller extrem slutenthet. Som att vara avskild i sig själv och från platsen där det sker.

UE I samband med utställningen ges det ut en bok i serien *Kykeon* (Propexus förlag) med bland annat texter av dig, två nyskrivna dikter av Katarina Frostenson och en nyskriven text om ditt konstnär-

skap av Horace Engdahl. Vilken roll spelar litteraturen för dig i ditt skapande?

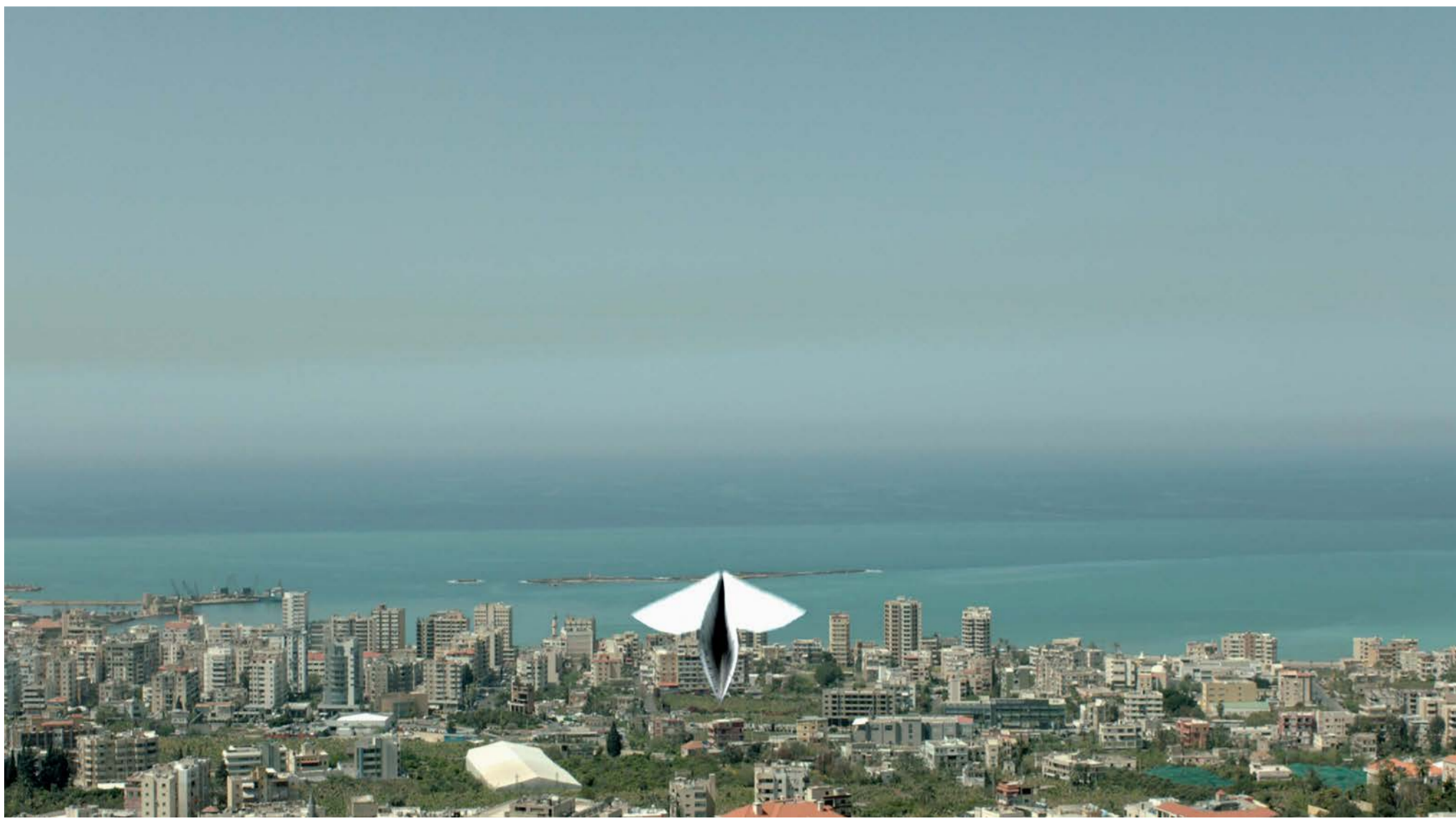
HR Redan tidigt sökte jag mig till filosofi och litteratur. Det var många år som jag inte upplevde mig som bildkonstnär. Det var något jag fick tvinga mig till. Inte så att jag kände mig som en författare, jag hade lika svårt med det. Verksamheten var någonting jag fick iscensätta för att det skulle bli någonting av. Det har nästan alltid varit på det sättet. Det var väl egentligen en opposition mot en förhärskande syn på konstnären som någon som besatt intuition och förmåga. Jag såg det alltid som något man måste erövra i stunden. □

Ulf Eriksson är intendent vid Förmedling på Moderna Museet och redaktör för Bulletinen.

Kom och träffa Håkan Rehnberg på Tisdagsklubben den 10 februari. Se sidan 20.

Utställningen *Håkan Rehnberg* pågår på Moderna Museet i Stockholm 24 januari–12 april 2015.

Curator: Daniel Birnbaum.

Akram Zaatari, *Letter to A Refusing Pilot*, film still, 2013.
© Akram Zaatari

Akram Zaatari

Arkeolog i samtiden

I vår fyller den libanesiske konstnären Akram Zaatari gallerierna på plan två i Stockholm med sina filmer och fotografiska installationer. Utställningens curator Magnus af Petersens berättar för *Bulletinen* om en konstnär som gräver på djupet i vår närhistoria.

Text av Ulf Eriksson

Akram Zaatari (f 1966) tillhör en generation internationellt uppmärksammade konstnärer från Libanon som kommit fram på konstscenen det senaste årtiondet. Men vägen dit var inte rak för Zaatari. Som ung nyutbildad arkitekt drev han ett kort tag eget arkitektkontor. Efter en mediautbildning i New York började han att arbeta med tv i Beirut. Det var under en kort men kreativ period inom den libanesiska televisionen. Hans arbete kom så småningom att glida över på konstens område, men bakgrunden inom arkitektur, film och tv finns ständigt närvarande i hans konstnärskap. År 1997 grundade Zaatari Arab Image Foundation tillsammans med några libanesiska konstnärer och fotografer. Stiftelsen är en icke vinstdrivande institution för bevarande och studier av fotografi från Mellanöstern, Nordafrika och den arabiska diasporan. Arkivet rymmer idag runt 600 000 bilder, och Zaatari har använt det rika

bildmaterialet till både utställningar och egna konstprojekt.

Magnus af Petersens är curator för Moderna Museets utställning. Han berättar: "Akram Zaatari är en konstnär som intresserar sig för fotografi, men inte bara som fotograf utan också som konceptkonstnär som arbetar med historiska arkiv, och med det som fotografi kan berätta. Han har därför inget problem med att använda andra fotografers arbeten i sina egna konstverk och projekt. Verket *Itinerary* (resplan eller färdväg) är centralt i utställningen. Det är ett projekt han gjort i regi av Arab Image Foundation och som varit ett sätt att visa fotografier på de platser där de ursprungligen kommer ifrån. Verket utgår från Studio Sheherazade som grundades av fotografen Hashem el Madani i staden Saida där Akram Zaatari är född och uppvuxen. Han lärde känna den här äldre fotografen och upptäckte att de hade gemensamma referens-

ramar även om el Madani är ett par generationer äldre. Studio Sheherazade startade i slutet på 1940-talet, och el Madani påstår att han har fotograferat varenda människa i staden Saida. Det är ett enormt arkiv som dokumenterar det sociala livet i en stad. Med hjälp av sin pappa, sina vänner och Hashem el Madani själv har Zaatari försökt lokalisera alla de platser där fotografierna är tagna. Han har sedan gått dit med bilderna och presenterat dem där tillsammans med tillägg av sina egna färgbilder från platserna."

När projektet visades i Saida fick besökarna en karta med sig över staden. Man fick gå runt och besöka platserna, se bilderna från tidigt 1950-tal och samtidigt befinna sig i den verkliga miljön så som den förändrats. "Istället för att ta bilderna från sin plats så fick besökarna gå till bildernas ursprung på något sätt. Arab Image Foundation är en intressant institution just för att den försöker tänka nytt kring saker som institutioner, samlande, arkiv och så. Det är både politiskt, ideologiskt och konstnärligt intressant. Hela utställningen kommer att vara någon sorts utgrävning, Zaatari gillar det uttrycket och ser sig själv lite grann som en arkeolog. Hans forskning och metod som

konstnär liknar arkeologens. Att gräva ner i lager och tolka, undersöka historier, dokument."

Utställningen visar också filmen *Letter to A Refusing Pilot* som fick mycket uppmärksamhet på biennalen i Venedig 2013. Filmen bygger på en historia från Saida som Zaatari hörde som barn: att en israelisk stridsflygare, två veckor efter den israeliska invasionen av Libanon, fick i uppdrag att bomba ett mål. När han flög över målet insåg han, eftersom han precis som Zaatari var utbildad arkitekt, att det antingen måste vara ett sjukhus eller en skola. Han svängde av och släppte bomberna över havet i stället. Filmen är en sorts hyllning till piloten som gjorde ett riskabelt val; att vägra order av vad man kan tycka är normal anständighet, att inte vilja bomba barn i en skola.

Zaatari var osäker på hur mycket som var sant. En del sade att historien hittats på eller broderats ut. Han berättade historien, nästan som en myt, vid ett artist talk som transkriberades och publicerades. Så fick han ett e-mail av någon som skrev att han kände den här piloten och allt var sant. De fick kontakt och piloten berättade om händelsen efter 20 år av tystnad.

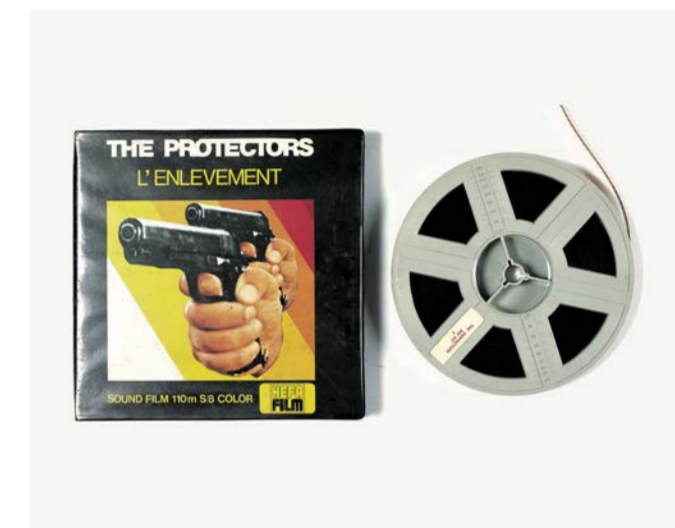
Magnus berättar: "När jag såg *Letter to A Refusing Pilot* på Venedigbiennalen var den både vacker och gripande, brinnande aktuell och viktig. Det kändes på något sätt vackert att orka göra en hoppfull film om möjligheten till individuella val och ansvar. Albert Camus skrev *Letters to a German friend*, kanske finns det hopp om man kan se sin fiende som en möjlig vän eller en individ som kan välja att fatta andra beslut. Zaatari har ett väldigt fint sätt att väva in liv och erotik, kärlek och krig, allt det som varit del av hans uppväxt. Men att det blir personligt också, det är inte abstrakta politiska skeenden. Men filmen visar också Zaatari's intresse för dokumentet och fotografin som dokument. Det är många som berättat hur man i en krigssituation inte kan lita på någon typ av information. Folk talar med varandra, skriver brev och e-mailar för att hålla varandra informerade och uppdaterade. Dokumentet får en helt annan betydelse än för oss som tror att vi i stort sett kan lita på det som står i tidningarna. Det är en grund till ett kritiskt förhållningssätt till dokument och fotografi." □

Ulf Eriksson är intendent vid Förmedling på Moderna Museet och redaktör för *Bulletinen*.

Miss a inte Tisdagsklubben den 10 mars med Magnus af Petersens om Akram Zaatari. Se sidan 20.

Utställningen Akram Zaatari pågår på Moderna Museet i Stockholm 7 mars–16 augusti 2015.

Curator: Magnus af Petersens.

Till vänster:
Akram Zaatari, *Twenty Eight Nights and a Poem*, 2010. Installationsvy med vitriner och *Damaged Negatives: Scratched Portrait of Mrs. Baqari*, Studio Sheherazade, Saida, 1957/2012.

© Akram Zaatari
Foto: Thierry Bal

Ovan:
Akram Zaatari, *Twenty Eight Nights and a Poem*, 2010. Detalj (fotografier i vitrin)

Nedan:
Akram Zaatari, *Objects of Study/Studio Sheherazade – Reception Space*, 2006.

© Akram Zaatari

Louise Bourgeois

I Have Been to Hell and Back

Louise Bourgeois svindlande komplexa konstnärskap sträckte sig över sju decennier. Moderna Museets Iris Müller-Westermann har gått på djupet och skapat en utställning som lyfter fram hela bredden i hennes livsverk. Resultat blir en hisnande färd till helvetet och tillbaka. En alldeles underbar resa ska det visa sig.

Text av Iris Müller-Westermann

Louise Bourgeois (1911–2010) betraktas som en av de viktigaste konstnärerna under 1900-talet och början av 2000-talet. Bourgeois konst, som omspanner ett brett spektrum av känslor, är både komplex och radikal. Ibland kan den vara skrämmande och mycket direkt. Hon lodar djupen i den mänskliga existensen och synliggör strävan efter att kombinera rollerna som konstnär, mor och hustru i det tjugonde århundradet: ”Jag har under hela mitt liv som skulptör strävat efter att förvandla kvinnan från ett objekt till ett aktivt subjekt.”

Bourgeois föddes in i en parisisk medelklassfamilj som försörjde sig på att restaurera bildvävnader från medeltiden och renässansen. Textilier, och att restaurera dem, var en del av hennes liv ända sedan barndomen och sömnad och reparation blev senare en viktig del i hennes praktik som konstnär.

Från 1933 till 1938 studerade hon konst i Montparnasse och Montmartre hos en rad olika konstnärer, däribland Othon Friesz på Académie de la Grande Chaumière, André Lhote och Fernand Léger. Hon studerade också konsthistoria vid École du Louvre.

År 1938 öppnade hon sitt eget konstgalleri och sålde grafik, teckningar och målningar i en avskild del av faderns gobelängaffär. Här mötte hon sin blivande äkta man, den amerikanske konsthistorikern Robert Goldwater (1907–1973). De gifte sig och flyttade till New York samma år.

Det var i New York hon inledde sin karriär som konstnär. Från den senare hälften av 1940-talet börjar hon skapa halvt abstrakta skulpturer som bar en prägel av den sena surrealismen, som fortfarande var livaktig i New York, dit många konstnärer hade drivits av kriget, däribland Max Ernst, Yves Tanguy, Joan Miró och Marcel Duchamp. Bourgeois kände dem alla personligen. Samtidigt var hon en medlem av den spirande abstrakta expressionismen i New York. Under 1960-talet blev Bourgeois stil mer självständig. Hon började nu att experimentera med nya material som latex och gips för att uttrycka de komplexa känslor som stigit upp till ytan, delvis som ett resultat av psykoanalysen hon inlett i början av 1950-talet efter sin fars död. Hon fortsatte att utforska människokroppen, men nu inifrån och ut. Trots att hennes former blev mer abstrakta kan de ses som den fragmenterade kroppen vänd in mot sig själv.

Kritikern och curatorn Lucy Lippard inkluderade Bourgeois i den berömda utställningen *Eccentric Abstraction* 1966, där hennes verk ingick i en dialog med yngre konstnärer som Eva Hesse och Bruce Nauman. Under 1970-talet ställde Bourgeois sporadiskt ut i USA och Frankrike. Det internationella genombrottet kom först med hennes retrospektiv på Museum of Modern Art i New York 1982. Vid det laget var Bourgeois 71 år gammal. Denna banbrytande utställning, med Deborah Wye som initiativtagare och curator, var inte bara Bourgeois första retrospektiv utan också den första retrospektivutställning i MoMA:s historia som tillägnats en kvinnlig konstnär. Vid en ålder då de flesta gått i pension fortsatte Louise Bourgeois att skapa under ytterligare trettio år. År 1993 representerade Bourgeois USA på Venedigbiennalen, vilket befäste hennes internationella berömmelse.

Även om Bourgeois konst är självbiografisk utforskarden allmänmänskliga ämnen. Vikan alla relaterar till den på ett eller annat sätt; detta är ett av skälen till att

Till vänster:
Louise Bourgeois, *Couple*, 2001.
© The Easton Foundation/BUS 2015

Ovan:
Louise Bourgeois, *10 AM is when you come to me* (detalj), 2006.
© The Easton Foundation/BUS 2015
Foto: Christopher Burke

Nästa uppslag:
Louise Bourgeois, *Maman*, 1999.
Installationsvy från Wanås.
© The Easton Foundation/BUS 2015

Till vänster:
Louise Bourgeois, *Utan titel*, 2004.
© The Easton Foundation/BUS 2015
Foto: Christopher Burke
Courtesy Hauser & Wirth and Cheim & Read
© Michel Zabe

Nedan:
Louise Bourgeois, *Utan titel*
(*I have been to hell and back*), 1996.
© The Easton Foundation/BUS 2015

hennes verk ständigt inspirerar och engagerar konstnärer och konstlärare.

Viktiga institutioner över hela världen har ägnat stora utställningar åt Louise Bourgeois. I Sverige minns säkert många museibesökare hennes stora "cell" *Passage dangereux*, 1997, från utställningen *Wounds*, organiserad av David Elliott, Moderna Museets dåvarande chef och frilanscuratorn Pier Luigi Tazzi. Utställningen invigde det nya Moderna Museet 1998. Det var första gången detta imponerande verk visades offentligt. Malmö Konsthall hade en Louise Bourgeois-utställning 1998 och 2002 gästades Kulturhuset i Stockholm av Julie Sylvesters Bourgeois-retrospektiv, vilken gjordes för Eremitaget i S:t Petersburg och därefter turnerade till flera olika museer i Europa. Senare har *Maman* visats i Wanås skulpturpark 2007 och 2010 gjorde Bera Nordal en vacker utställning med Louise Bourgeois sena akvareller på Nordiska Akvarellmuseet i Skärhamn.

Moderna Museets Louise Bourgeois: *I Have Been to Hell and Back* är med över 100 verk hennes till dags dato största utställning i Sverige. Den omfattar 47 skulpturer, en cell, en målning och 54 verk på papper och textil, och sträcker sig över sju decennier. Urvalet

syftar till att visa spännvidden i Bourgeois verk, genom tiden och i olika skalor, från det minimala till det jättelika, och att belysa hennes experiment med olika material och tekniker. Nästan en tredjedel av verken – 33 för att vara exakt – har aldrig tidigare visats offentligt: redan detta är sensationellt.

Bourgeois mest kända verk är förmodligen den gigantiska spindelskulpturen *Maman*, 1999, som har visats världen runt – bland annat i London, S:t Petersburg, Tokyo, New York, Bilbao, Wanås, Toronto, Paris och Doha. Nu visas den snart i Stockholm. *Maman* är inte bara konstnärens mest kända skulptur utan också en av hennes högsta med sina niometer. Trots att spindelns tunna ben ser bräckliga ut, är hon mycket stark och skyddar sina ägg i säcken under sin kropp.

Spindeln dyker upp första gången hos Bourgeois i två teckningar från 1947. Den trädde fram på nytt 1994 i skulpturer av olika storlek såväl som i teckningar och grafik, och förblev ett tema ända till slutet av hennes liv. Fastän många människor ogillar spindlar eller rent av fäskar för dem (araknofobi) var spindeln för Bourgeois ett mycket positivt djur som hon identifierade med sin mor. Båda var vävare och restauratörer; modern reparerade gobelänger, spindeln spinner sina nät och reparerar dem när de förstörs. Bourgeois uppskattade också spindelns tålmod, dess förutsägbarhet, det faktum att den åter mygg och dess renlighet. "De är intelligenta, de är kloka och visar inga känslor. De är rationella, de har nerver av stål. Och sådan var min mor, min mor hade nerver av stål." Spindeln är också ett porträtt av konstnären som skapar sin konst ur sig själv, precis som spindeln skapar sitt nät ur sin egen kropp.

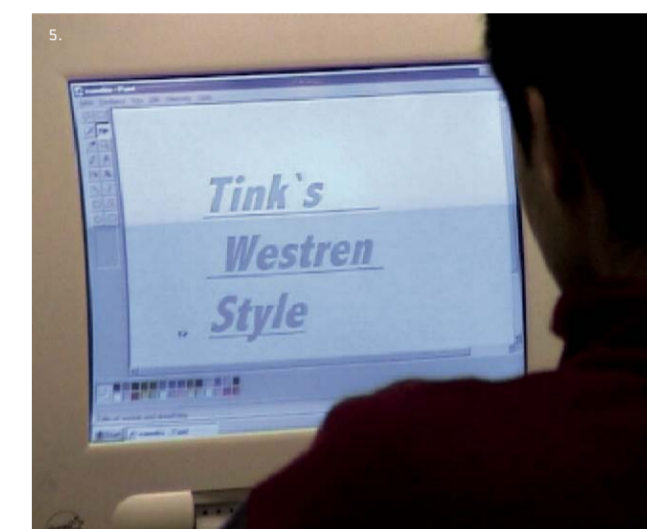
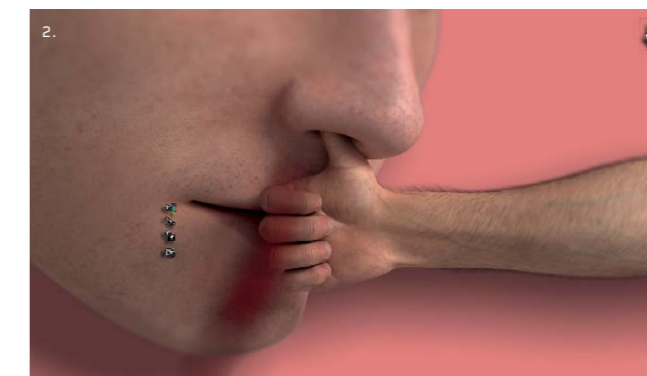
Maman kommer att vara vår Louise Bourgeois-utställnings beskyddare som hälsar dig och de andra besökarna varmt välkomna vid entrén till Moderna Museet. □

Iris Müller-Westermann är intendent för internationell konst på Moderna Museet.

Missa inte Tisdagsklubben den 17 februari med Iris Müller-Westermann om Louise Bourgeois. Se sidan 20.

Utställningen *Louise Bourgeois: I Have Been to Hell and Back* pågår på Moderna Museet i Stockholm 14 februari–17 maj 2015.

Curator: Iris Müller-Westermann.

The New Human

I vår påbörjas utställningsprojektet *The New Human* i de övre gallerierna på Moderna Museet i Malmö. Projektet handlar om hur vi människor lever tillsammans, om förändrade livsvillkor och om vår framtid. *The New Human* kommer att utvecklas under året för att sedan kulminera i en utställning i turbinhallen under 2016.

Text av Joa Ljungberg

The *New Human* eller *Den Nya Människan* på svenska, är ett videobaserat utställningsprojekt som utforskar människans förändrade livsvillkor och erbjuder olika föreställningar om hennes framtid. Projektet har gjorts möjligt genom ett omfattande samarbete med Julia Stoscheck Collection i Düsseldorf och kommer att omfatta verk av ett 20-tal konstnärer, dels från nämnda samling, dels från Moderna Museets egen samling och dels genom kompletterande externa inlån.

The New Human tar avstamp i millennieskiftet, år 2000, som utgör en bortre tidsgräns för verken i utställningen. På Moderna Museet Malmö kommer projektet att presenteras i två omfattande kapitel: *You and I in Global Wonderland* under 2015, och *Knock, Knock, is Anyone at Home?* under 2016.

You and I in Global Wonderland utforskar känslor av osäkerhet, rädsla och förvirring kopplade till människans förändrade livsvillkor i en ny värld. Vi får ta del av erfarenheter från gigantiska omvälvningar och flöden av mänsklig migration som krig, klimatförändringar och en global ekonomi har medfört. Vi konfronteras med vår samtids växande främlingsfientlighet och religiösa extremism, och vi påminns om hur ett kolonialt förflutet fortsätter att påverka hur vi lever tillsammans idag. Kapitlet andas en sorg över något som gått förlorat, kanske ett tidigare liv som raserats av krig eller klimatförändringar. Men det genomsyras också av en vibrerande mänsklighet och visar oss exempel på både

den vilshenhet och den komik som kan uppstå i mötet mellan olika kulturer, språk och livsstilar.

Knock, Knock, is Anyone at Home? slungar oss vidare ut i ett virtuellt universum befolkat av hyperrealistiska avatarrer i parallella världar. Här möter vi mänskliga gestalter som tycks ha muterat med nya kommunikationsteknologier och kapitalistiska strategier till att bli något annat, något på ytan mänskligt men i grunden omänskligt. Flera av verken tycks peka mot ett skifte, kanske en tillbakagång i människans utveckling, eller en omvandling till något nytt. Vi går in i världar där den semantiska ordningen tycks vara på väg att kollapsa och där vi finner att språket inte längre går att koppla till det vi ser. Kända kategorier löses upp och olika objekt och material tycks smälta samman. Nya föreningar tycks vara på väg att uppstå och villkoren för människans existens framstår som fundamentalt ovissa. □

Joa Ljungberg är intendent på Moderna Museet Malmö.

Utställningen *You and I in Global Wonderland* pågår på Moderna Museet Malmö 14 mars–18 oktober 2015.

Utställningen *Knock, Knock, is Anyone at Home?* pågår på Moderna Museet Malmö 27 februari–4 september 2016.

Bland de deltagande konstnärerna: Ed Atkins, Trisha Baga, Robert Boyd, Lolou Cherinet, Ioana Cajoario, Cao Fei, Esra Ersen, Isaac Julien, Helen Marten, Santiago Mostyn, Adrian Paci, Tomás Rafa, Mika Rottenberg, Frances Stark, Ryan Trecartin, Ferhat Özgür.

Curator: Joa Ljungberg.

Adrián Villar Rojas

Konst av tid och liv

Den argentinske konstnären Adrián Villar Rojas reser med sitt team världen över och skapar plats-specifika installationer av organiskt material i ständig förändring. Nu intar arbetslaget Moderna Museet i Stockholm.

Text av Lena Essling

Till vänster:
Noelia Ferretti, medlem av konstnärens team, under byggandet av utställningen *Los teatros de Saturno (The theaters of Saturn)*, 2014.
kurimanzutto, Mexico DF
Courtesy the artist and kurimanzutto, Mexico City
© Michel Zabé

Till höger:
Lokala arbetare assisterar konstnären vid uppförandet av *Mi familia muerta (My dead family)*, 2009, San Juan, Argentina.
© Alan Legal
Ariel Torti, medlem av konstnärens team, arbetar i växthus på Brick Farm, 2013.
© Mario Caporali

ett samtal med konstnären Adrián Villar Rojas rör sig i snabba språng. Från avantgardeteater eller beaktningen av den saudiska öknen, via Marcel Duchamp och vidare till utvecklingen av artificiell intelligens eller hur fåglar bygger sina bon. Samtalet, arbetsprocessen och den färdiga utställningen är av lika stor betydelse – en levande energi som inte får och inte kan skämmas av.

Villar Rojas är mest känd för sina plats-specifika, ofta monumentala verk i obränd lera och andra organiska material som får förändras, gro eller falla sönder. Som *Mi familia muerta* (Min döda familj), 2009, en enorm strandad val lämnad att vittra i Eldslandets vildmark. De abstrakta skulpturer som sprängde rummet i den argentinska presentationen på Venedigbiennalen 2011, och som med sina former från mikrobiologi och cybernetik fick drag av världarna hos Erich von Däniken eller den franske animatören Moebius. Förundrat frågade man sig hur man lyckats skeppa de enorma, sköra pjäserna till Venedig. Det hade man nu inte – Villar Rojas och hans team arbetade på plats under närmare 60 dagar och nätter med att bygga upp installationen som sedan slogs sönder.

Adrián Villar Rojas (f 1980) är baserad i Rosario, Argentina, men arbetar på resande fot med ett team av nära medarbetare – arkitekter, smyckeskonstnärer, murare, trädgårdsmästare. Flera har en bakgrund som konstnärer, andra är hantverkare. Teamet är med vid alla produktioner, ett arbete som kan pågå månader i sträck. Man reser ihop, arbetar ihop och återvänder hem tillsammans. I Rosarios utkanter har de sedan några år etablerat en informell verksamhet inom ramen för ett tegelbruk som drivs på gammalt sätt. På Brick

Farm återsamlas gruppen mellan uppdragen, en plats utan deadlines, konstvärld eller krav på resultat. Här bedriver de experiment vid sidan av tegelproduktionen, provar nya material, idéer och tekniker.

Det kollektiva arbetet väcker frågor om upphovsmannaskap och ägande, och skiljer sig från många andra stora studior i konstvärlden. Villar Rojas ser sin egen roll som konstnärlig ledare eller regissör, där medarbetaren inte enbart utför och levererar, utan samspelar utifrån sin egen kreativitet. Tiden som många konstnärer investerar i ateljén eller författaren i sitt skrivande, lägger han i arbetet med gruppen. Det som sedan sker är frukten av den investeringen – en avläsning i material som ofta är långt ifrån beständiga, eller som ibland inte ens tar fysisk form. Intresset för tidsligheten är central för Villar Rojas hela arbetsätt. Tiden som material eller, kanske hellre, som den katalysator som all materia reagerar på. Verken blir berättelser som konstnären, teamet och betraktaren skapar tillsammans, och som vill bryta upp det föregivna förhållandet mellan avsändare och mottagare.

Återkommande är också en besatthet vid system – komplexa, fiktiva kopplingsscheman som ett sätt att ordna upp och begripa. I den tidiga installationen *Pedazos de las personas que amamos* (Bitar av de människor vi älskar), 2007, föresatte sig Villar Rojas att skapa världen på nytt under 70 dagar, enbart av material han hade hemma. Drömmar, historia, naturfenomen, popmusik, ideologier och personliga relationer gavs samma vikt och närvaro. Resultatet blev en öververklig mind map med hundratals föremål, ett slags metafysisk scenografi.

Villar Rojas tar intryck av bland andra Lucio Fontana, som föddes i Argentina och bidrog till det viktiga *Manifiesto blanco* 1946. Här finns ett radikalt tankegods som förordar en konst för rymdåldern. Avstampet mot en allomfattande arte spaziale som inbegriper både tid och rum, natur och industri. Som vill agera vid sidan av konsthistoriens eller marknadens konventioner om det ikoniska mästerverket. Konsten som gest snarare än statiskt objekt, utsträckt in i en fjärde, tidslig dimension.

Liksom konstnärerna inom den italienska arte povera-rörelsen under 1960 och 1970-talen valde enkla, ofta funna material, finns hos Villar Rojas ett avslut inskrivet i varje verk, som i dramatiken eller livet självt. Hans objekt gör en elliptisk tidsresa, där en skulptur i lera, frukt, gips, elektronik eller mossa inleder sin rörelse mot upplösning i samma ögonblick den skapas, men också kan betraktas som helt ny i sina olika stadier av metamorfos.

I utställningen på Moderna Museet, som också blir hans första i Norden, vill Villar Rojas pröva hur den klassiska museipresentationen kan fungera för hans

praktik. Museet, vars hela idé bygger på tanken om det bevarade, kategoriserade objektet. Han iscensätter samtidigt en annan besatthet – att själv försvinna. Enkelt uttryckt: vad finns kvar att visa av mitt arbete när jag inte längre finns?

Kanske just föremål som muterat och knappast längre går att klassificera som flora, fauna eller mineral. Kanhända en dokumentation i rörlig bild av tio års produktion och research runtom i världen, från platser som Shanghai, Kabul, New York eller Koreas demilitariserade zon. Vilka uttryck Adrián Villar Rojas och hans medarbetares samspel tar sig i salarna på Skeppsholmen, och vilken roll vi själva spelar, kan vi ännu bara ana. □

Lena Essling är intendent för film och video på Moderna Museet.

Missa inte Tisdagsklubben den 28 april med Matilda Olof-Ors om Adrián Villar Rojas. Se sidan 20.

Utställningen Adrián Villar Rojas äger rum på Moderna Museet i Stockholm 25 april–25 oktober 2015.

Curator: Lena Essling.
Co-curator: Matilda Olof-Ors.

Verk bevarat från utställningen *Los teatros de Saturno (The Theaters of Saturn)*, kurimanzutto, Mexico DF, 2014.
Courtesy the artist and kurimanzutto, Mexico City
© Adrián Villar Rojas

Adrián Villar Rojas.
© Doris Kessler, 2013

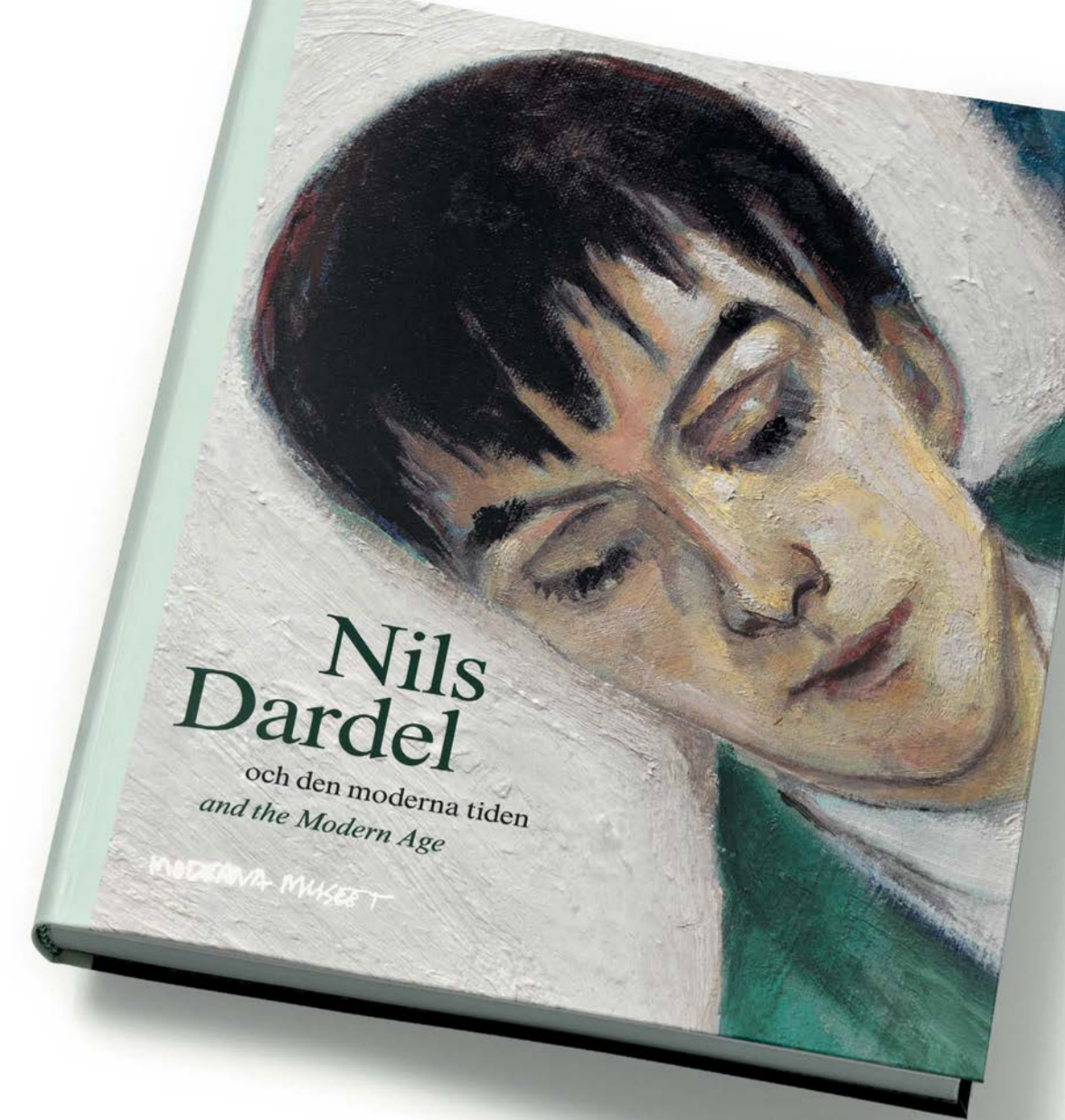
10%

För vanliga dödliga är utsikten den enda kostnadsfria förmånen i restaurangen. För vänkretsen är även var tionde räka, köttbulle och brytböna på huset. Allt ätbart, kort och gott. Väldigt gott.

10%

Stendhal-syndromet är en psykosomatisk svaghet som kan drabba människor vid storslagna konstupplevelser. Skydda dig genom att tanka upp med svart bensin i espressobaren – och dra av en tiondel på allt du beställer. Stans mest storslagna "latte art" ingår.

20%

En utställningskatalog är inte bara en imagemarkör för soffbordet. När packlärarna lämnat museet tomt och ekande är den också ditt enda band till en älskad utställning. 20% rabatt på sådana sinnesrörelser.

Länge leve vänskapskorruptionen!

MMV:s samlade bidrag till en av världens bästa konstsamlingar är oskattbart. Och vänföreningen är ingenting annat än medlemmar som du. Därför är det rimligt att din vänskap smörjs med en del rundliga favörer. För den som räknar i upplevelser, kunskap och umgänge adderar de snabbt till ett liv i överflöd.

10%

Enligt butikens egen inskription förslavas vi av föremålen omkring oss. Om du utvecklat ett beroende av vykort eller praktverk, leksaker eller essäsamlingar, yttlig design eller djup teori, då blir det 10% billigare att finansiera.

100%

Som medlem har du alltid fri entré till samlingen och alla utställningar. Och därtill fri passage före kön. Ju oftare du kommer desto mer pengar, tid och kulturellt kapital tjänar du.

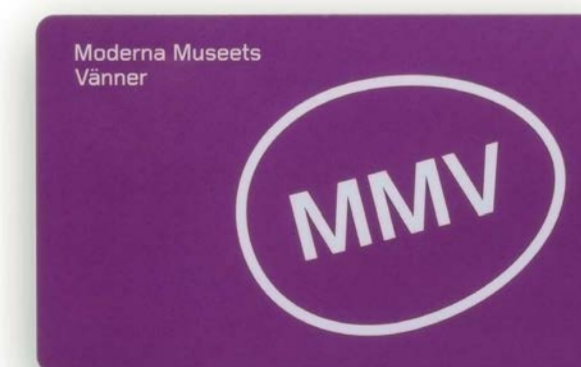

100%

Fri passage har du även till årets tjugosex exklusiva tisdagsvällar. Det här är vårt eget bildningskalas där intendenten och konstnären delar ut intellektuella gottpepsar. Vinhäng i baren ingår, liksom möjligheten att beställa en subventionerad barmeny. Socialt kapital? Bara att ta för sig.

0,001%

En så försvinnande liten andel av befolkningen är det som får inbjudningar till eftertraktade vernissager och förhandsvisningar. Som kan köpa nummerade editioner av utställande konstnärer och delta i MMV:s konstresor. Och som får den här tidningen i brevlådan. Till denna ärbara klick hör du.

P.S. Gäller även som entrébiljett till Arkitektur- och Designcentrum, Nationalmuseum, Gripsholms Slottssamling, Färgfabriken och Wanås Konst. Samt Astrup Fearnley Museet for Moderne Kunst och samtliga av Nasjonal-museets museer i Oslo; Nasjonalgalleriet, Museet for Samtidskunst, Arkitekturmuseet och Kunstindustrimuseet.

Robert Rauschenberg, *Monogram*, 1955–59.
© Estate of Robert Rauschenberg/BUS 2015, Stockholm/VAGA, NY

Tisdagsklubben, vernissager och program våren 2015

Tisdagsklubben

Den som någon gång pluggat konst på universitet glömmet det aldrig. Att få vara omgiven av folk med samma intresse som man själv. Att låta seminariernas diskussioner fortsätta över vin på lokal. Att somna som en större människa än den man vaknade upp som. Att leva av nudlar för att få leva för konst.

Allt det där får man även i tisdagsklubben, MMV:s eget konstuniversitet. Allt utom nudlarna, eftersom kursavgiften för årets tjugosex klubbkvällar ingår i medlemskapet. Kursplanen hittar du här [bredvid](#). Du är väl inskriven?

Tisdagsklubben – vår programverksamhet med specialvisningar, föreläsningar med mera exklusivt för Moderna Museets Vänner. Tisdagsklubben är enbart öppen för medlemmar och medlemskortet måste visas upp. Tisdagsklubbens program äger rum i Stockholm.

Nyhet! – Restaurangen bjuder in till Vän-Bar efter varje Tisdagsklubb. □

Intendent Ulf Eriksson är programansvarig för Tisdagsklubben. Har du idéer och tips om programmet? Kontakta Ulf, u.eriksson@modernamuseet.se.

Tisdagsklubben + MoMuMat = efterhäng i baren varje tisdag med mat och dryck för Moderna Museets Vänner. Välkomna!

Restaurangen
Moderna Museet
08 520 236 60
info@momumat.se
momumat.se

MoMuMat

10
FEBRUARI

Håkan Rehnberg om sin utställning och konst

Håkan Rehnberg är en av Sveriges mest tongivande konstnärer. Sedan decennier skapar han ett måleri som förenar en ovanlig formell precision med ett intresse för sinnlighetens grundläggande möjligheter. I vår ställer han ut på Moderna Museet där han presenterar nya målningar och skulpturer. Vi möter Håkan Rehnberg som berättar om sitt konstnärliga arbete.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

17
FEBRUARI

Iris Müller-Westermann: Louise Bourgeois – I Have Been to Hell and Back

Louise Bourgeois betydelse för efterföljande generationer konstnärer kan knappast överskattas. Utställningen *I Have Been to Hell and Back* presenterar 105 verk som spänner över hela Bourgeois konstnärskap, från 1930-talet till 2009. Ett 30-tal av dem visas här för första gången offentligt. Utställningens nio rum speglar hur olika teman tog form och utvecklades i hennes konst genom åren. Curator Iris Müller-Westermann berättar om utställningen och konstnärskapet.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

24
FEBRUARI

Fokus på Moderna Museets Vänner Skulpturpris: Ulf Roloff

I år delas Moderna Museets Vänner Skulpturpris ut igen. Tisdagsklubben uppmärksammar detta genom att bjuda in tidigare pristagare. Ulf Roloff är en av våra mest namnkunniga konstnärer med betydande verk i Moderna museets samling. Roloff erhölet priset 1993. Förnamälan kan komma att krävas. Se MMV:s webbplats.

Plats meddelas inom kort
kl 18.30

3
MARS

Tensta konsthall: Maria Lind om Frederick Kiesler

Tensta konsthall visar i vår den första utställningen i Sverige med Frederick Kieslers transdisciplinära arbeten. Frederick Kiesler (1890–1965) var arkitekt, konstnär, scenograf, pedagog, teoretiker och banbrytande utställningsdesigner. Maria Lind, chef för Tensta konsthall, tar emot oss och visar utställningen.

Tensta konsthall,
Taxinge gränd 10,
T-bana Tensta,
kl 18.30

10
MARS

Magnus af Petersens: Akram Zaatari – Unfolding

Den libanesiske konstnären Akram Zaatari liknar sitt arbete vid en arkeolog. Han gräver i bilder, minnen och berättelser. Som en av grundarna av Arab Image Foundation har han skapat ett arkiv med över 600 000 bilder. Detta arkiv är också en källa till flera av hans konstnärliga arbeten, särskilt kring fotografen Hashen El Madani och Studio Scheherazade i Zaataris hemstad Saida i Libanon. Utställningen omfattar även filmen *Letter to A Refusing Pilot* som väckte stor uppmärksamhet på Venedigbiennalen 2013.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

17
MARS

Anna Tellgren: Ernest Cole

Den sydafrikanske fotografen Ernest Cole (1940–1970) kunde gå i exil från apartheidens Sydafrika när han ändrat sin hudfärg från svart till färgad i passet. Vid sidan av tidningsuppdrag hade han dessförinnan dokumenterat de dagliga effekterna av raspolitiken i sitt hemland, fotografier som vittnar om människors vardag i ett förtryckarsamhälle. En hel svit fotografier finns i Moderna Museets samling, bilder som med empati och klarsyn skildrar effekterna av ett sjukt system. Anna Tellgren berättar om Ernest Cole vars bilder kommer att presenteras i samlingen i vår.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

24
MARS

Fokus på Moderna Museets Vänner Skulpturpris: Ebba Matz

I år delas Moderna Museets Vänner Skulpturpris ut igen. Tisdagsklubben uppmärksammar detta genom att bjuda in tidigare pristagare. Ebba Matz erhölet priset 2001. Nyligen kunde vi se henne stå ut på Cecilia Hillström Gallery efter att hon mött kollegan Marcel Duchamp i en dröm. Två konstnärer som båda gärna fann sin inspiration i järnhandeln.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

31
MARS

Teresa Mesquit: Konserveringen av Eva Klassons fotografier

Eva Klasson var i mitten av 1970-talet en av Sveriges internationellt mest kända fotografier med utställningar i Paris och New York. Med sin bildserie *Le troisième angle* (Den tredje vinkeln) presenterade hon 1976 ett nytt förhållningssätt till arbetet med kameran och den mänskliga kroppen när hon vände kameran mot sig själv. År 2009 gjordes ett förvärv av Klassons bilder med hjälp av Moderna Museets Vänner. Till utställningen *Ett sätt att leva – Svensk fotografi från Christer Strömholm till idag* har de donerade verken genomgått ett grundligt konserveringsarbete och monterats i nya ramar. Fotografikonservator Teresa Mesquit berättar om det omfattande konserveringsarbetet.

Biografen, plan 2
kl 18.30

7
APRIL

Fredrik Liew: Projektet Öyvind Fahlström

Just nu pågår ett projekt på Moderna Museet kring Öyvind Fahlströms konstnärskap, där målet är att kartlägga, synliggöra, kontextualisera och levandegöra hans konst och verksamhet. En rad presentationer och studier av Fahlströms konst kommer att presenteras fram till 2017 då projektet avrundas med en större utställning. Fredrik Liew, intendent och projektledare, berättar om projektet och Fahlströms konstnärskap.

Biografen, plan 2
kl 18.30

14
APRIL

Ann-Sofi Noring: Inför sommarens stora utställning *Efter Babel*

Efter Babel är sommarens stora grupp-utställning om de många språken i dagens konst. Den gemensamma nämnaren för de inbjudna konstnärerna är att de samfällt slår broar mellan skilda språk och kontinenter. Utställningen *Efter Babel* markerar kulmen för museets satsning på *En större värld*, där vi medvetet arbetar för att vidga vyerna bortom konsthistoriens västliga standardperspektiv. Vice museichef Ann-Sofi Noring, som curerar utställningen tillsammans med Daniel Birnbaum, berättar om projektet inför utställningen som öppnar den 13 juni.

Auditoriet, plan 2
kl 18.30

21
APRIL

Etnografiska museet: Michael Barrett om *The Other Camera*

Fotoutställningen *The Other Camera – 13 sydafrikanska fotografier 1950–2013*, visar det sydafrikanska samhället inifrån: det dagliga livet med arbete och fritid, familj och vänner, fångat av fotografier som själva är en del av miljön de skildrar. Afrikaintendent Michael Barrett tar emot oss och berättar om utställningen.

Etnografiska,
Djurgårdsbrunnsvägen 34, Buss 69
från Sergels Torg
till Museiparken
på Gärdet
kl 18.30

28
APRIL

Matilda Olof-Ors: Adrián Villar Rojas

Den argentinske konstnären Adrián Villar Rojas är känd för sina ofta monumental verk i lera och andra organiska material som får förändras och falla sönder över tid. Villar Rojas är intresserad av just tidslighet, och tar intryck av idéer inom bland annat naturvetenskap, populärkultur, evolutions-teori, science fiction och scenkonst. Utöver skulptur och installation arbetar han med fotografi, teckning och rörlig bild.

I utställningen,
längst in i
samlingen, plan 4
kl 18.30

5
MAJ

Karina Ericsson Wärn: ASYLUM + BACK

Karina Ericsson Wärn, chefscurator Design på Kulturhuset Stadsteatern, presenterar de två utställningarna *Asylum – När modet flirtar med konsten*, där modeskaparen Elsa Schiaparellis verk möter konstnärer och samtida modeskapare, och *BACK. Allt skabort!*, en utställning i form av en konceptuell lågprisbutik. kulturhusetstadsteatern.se

Galleri 3,
Kulturhuset,
Stadsteatern
kl 18.30

Årsmöte Moderna Museets Vänner tisdagen 19 maj kl 18.30.

Reservera datumet, kallelse skickas ut i början av maj.

The New Human: You and I in a Global Wonderland Välkommen på vernissage Moderna Museet Malmö 13 mars kl 17–21

Exklusiv förhandsvisning för Moderna Museets Vänner kl 17–19. Museichef John Peter Nilsson hälsar välkommen och intendent Joa Ljungberg ger en introduktion till utställningen kl 18. Vi bjuder på en fördrink. Inbjudan är personlig och gäller för två personer, tag med ditt medlemskort.

The New Human visas 14 mars – 18 oktober 2015 på Moderna Museet Malmö, Ola Billgrens Plats 2–4. För fler programpunkter kopplade till utställningen se modernamuseet.se.

Fredrik Roos Stipendium 2015 Välkommen på vernissage och stipendieutdelning Moderna Museet Malmö 28 mars kl 16–19

Stipendiet delas 2015 ut för fjärde gången och är större än någonsin. Alla Sveriges konsthögskolor har nominerat två elever vardera och bland dessa har tre stipendiater valts ut. En till att motta Fredrik Roos Stora stipendium om 300 000 kr och två som mottar Fredrik Roos Lilla stipendium om 100 000 kr.

De tre stipendiaterna presenteras alla i en utställning som har vernissage i samband med stipendieutdelningen och som äger rum på Fredrik Roos födelsedag den 28 mars. Moderna Museet Malmö, lastkajen.

Wanåsresa

Den 17 maj öppnar årets utställningar på Wanås konst, traditionsenligt gör Moderna Museets Vänner en heldagsutflykt till öppningen, detaljerat program presenteras i kommande nyhetsbrev. Vi åker med egen buss från Moderna Museet Malmö.

Så här roligt hade vi förra året!
Sven Krook provar en av Molly Haslunds koordinationsmodeller.
Foto: Nils Svens

Res till Venedigbiennalen 2015

Res med Moderna Museets Vänner tillsammans med ciceronerna Daniel Birnbaum och Lena Essling! I år är det dags för den 56:e Venedigbiennalen som i år curerats av Okwui Enwezor. Som vanligt organiserar Moderna Museets Vänner en resa till biennalen, en av världens största konsthandelser.

Ciceroner: Daniel Birnbaum, överintendent på Moderna Museet och dessutom konstnärlig ledare för hela Venedigbiennalen 2009. Lena Essling, intendent på Moderna Museet och dessutom curator för utställningen Lina Selander på Venedigbiennalen 2015. Kan man ha bättre ciceroner?

Program torsdag 27 augusti – söndag 30 augusti:

Dag 1, torsdag 27 augusti: Avresa från Arlanda kl 10.00 och ankomst Venedig kl 14.45. Transfer i privata taxibåtar direkt till fyrstjärniga centralt belägna Hotel Splendid Venice. Framåt kvällen välkomstdrink med snacks och därefter en gemensam middag på Trattoria Corte Sconta.

Dag 2, fredag 28 augusti: Vi delar in oss i två grupper och tar oss till biennalen. Daniel Birnbaum och Lena Essling visar Giardini. Lunch och middag på egen hand.

Dag 3, lördag 29 augusti: Vi delar in oss i två grupper och tar oss till biennalen. Daniel Birnbaum och Lena Essling visar Arsenalen och ev. paviljonger runt om i Venedig. Lunch på egen hand. Kvällen på egen hand men vi bokar bord på en restaurang för en gemensam middag för dem som vill (ingår inte i resans pris).

Dag 4, söndag 30 september: Frukost och utcheckning. Förmiddagen till fritt förfogande. Privat taxibåt tar oss till flygplatsen. Flyg från Venedig avgår kl 14.10 och åter i Stockholm kl 18.15.

Pris och bokning:

Resan är endast öppen för medlemmar i Moderna Museets Vänner. Pris per person: 14 595 SEK. För dubbelrum för enskilt bruk tillkommer 3 595 SEK. Anmälningsavgift 4 000 kr/person (ej återbetalningsbar). I priset ingår: Flyg Arlanda–Venedig t/r; Privat båttaxi Marco Poloflygplatsen t/r; Logi i dubbelrum i 3 nätter; Frukost; Välkomstdrink på hotellet; En middag i Venedig; Vapareto 72-timmars kort; Biennale Silver Card*

* Personal Biennale Silver Card 2015: 2 coupons, to convert in 2 free tickets at the box office, to visit the 56th International Art Exhibition during the opening time (May 9th – November, 22nd); discount, where available, on tickets for the performances of the Dance, Music and Theatre Departments; discount, where available, on tickets for screenings open to the public scheduled in the official program of the 72nd Venice Film Festival; 10% discount on purchases at the Biennale Bookshops (except for the 56th International Art Exhibition official catalogue); admission in the Biennale mailing list.

Vi reserverar oss för pris/program/valutaändringar utanför vår kontroll.

Bokning genom vår researrangör UTG Reseproduktion på adress info@utgseproduktion.se eller tel 08-522 541 14. Antalet platser är begränsade. Först till kvarn gäller.

Ciceron John Peter Nilsson mitt i konsten med Anika Reuterswärd och Lillemor Malmström Åkerman
MMV:s resa till Venedigbiennalen 2013.
Foto: Anna Hegnell

Denna kupong ger medlemmar i Moderna Museets Vänner

20%
rabatt i
Butiken

Klipp ut och ta med kupongen som gäller t.o.m. sista mars 2015

Gäller vid ett köptillfälle i Butiken på Moderna Museet i Stockholm eller Malmö (ej näthandel). Glöm inte att ta med ditt medlemskort. Går ej att kombinera med andra rabatter eller rea.

MODERNA MUSEET

10% rabatt hos

Det nya caféet på Moderna Museet Malmö. För alla medlemmar i Moderna Museets Vänner.

Vännernas Vänner

STOCKHOLM

Arkitektur- och designcentrum
Constructing Worlds
20 februari–17 maj
arkdes.se

Nationalmuseum
Denise Grünstein – En face
Konstakademien,
Fredsgatan 12
19 februari–3 maj
nationalmuseum.se

Färgfabriken
Julia Bondesson
24 januari–8 mars
fargfabriken.se

Gripsholms Slottssamling
Gustav III:s teater, Svenska
statens porträttsamling, mm
kungahuset.se/kungligaslotten
/gripsholmslott

OSLO

Astrup Fearnley Museet for
Moderne Kunst
Marianne Heske – tour – Retour
t o m 22 februari
afmuseet.no

Nasjonalmuseets museer:
Museet for samtidskunst
Nasjonalgalleriet
Nasjonalmuseet – Arkitektur
Kunstindustrimuseet
Läs om alla utställningar på
nasjonalmuseet.no

Ny förmån!
Henie Onstad Kunstsenter
15 Mestere – et utvalg fra
samlingen
t o m augusti
hok.no

Med reservation för ändringar.

HERI DONO
28.3 – 28.6 2015
FÄRGFABRIKEN

Nu är vintersäsongen i gång!
Parker är öppna varje dag
kl 8–19, med permanenta verk
av bl a Abramovic, Graham,
Haslund, Kawamata, Ono,
Hamilton, Hein, Sidén, Dahlgren,
Håkansson, Holzer, Kirkeby och
Wolgers. Välkomna!

WANÅS
KONST
wanaskonst.se

Moderna Museets Vänner signerade och numererade editioner

Moderna Museets Vänner editioner är skapade speciellt för Moderna Museets Vänner och konstnärerna har generöst valt att skänka sina bilder till oss.

Finns att köpa i museets entrékassa och på modernamuseet.se/mm. Hör gärna av dig till kansliet om du har frågor. Vi hjälper gärna till med att slå in en edition om du vill ge bort den som present.

Tala Madani, *Shadow*, 2013.
© Tala Madani

Wolfgang Tillmans, *Process (apple tree)*, 2012.
Edition: 100 plus 35 artist proofs.
Pris: 5 000 kr inkl katalog

Tala Madani, *Shadow*, 2013.
Edition: 60 exemplar.
Pris: 3 500 kr

Gabriel Orozco, *Tree Lines*, 2014.
Edition: 99 exemplar plus 20 artist proofs.
Pris: 4 000 kr

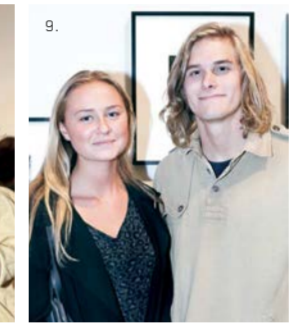
Georges Adéagbo, *Sacrifice: naissance de Stockholm*, 2014.
Edition: 60 exemplar plus 12 artist proofs.
Pris: 3 000 kr

VERNISSAGE

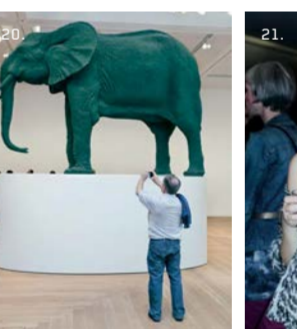
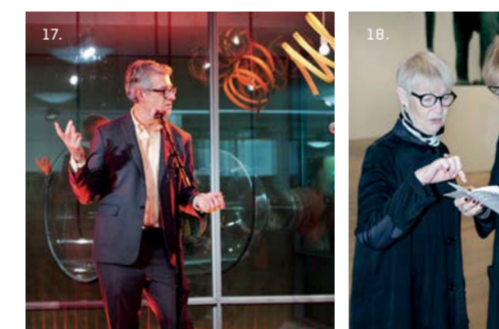
Ett sätt att leva

Svensk fotografi från Christer Strömholm till idag
Stockholm 5 september 2014

1. Lisa Gondolatsch. 2. Henrik Orrje och Sandra Praun. 3. Juuso Juntunen och Jeremy Becker. 4. Utställningens curator Anna Tellgren ger en introduktion till *Ett sätt att leva*. 5. Igor Blomberg Traneus. 6. Fiorella Bazan. 7. Marco, Rosanna och Caroline Plüss. 8. Anna Tribelhorn, som formgivit utställningsfoldern och Siri Tribelhorn. 9. Emma Krantz och Ture Öllthön. 10. Agneta Ekman, med blommor i famnen, är en av de medverkande fotograferna. 11. Patrik Jämbeck och Frida Sundqvist. 12. Martin Bogren, medverkande fotograf och Jan Broman från Fotografiska. 13. Thomas Wågström och Lars Tunbjörk, en av de medverkande fotograferna. 14. Alina Abdullayeva och Rex. 15. Maria Pantomella och Jeppe Wikström. 16. Cecilia de Cardenas.

Foto: Hanna Ukura

VERNISSAGE

Skulptur efter Skulptur

Katharina Fritsch, Jeff Koons och Charles Ray
Stockholm 8 oktober 2014

17. Utställningens curator Jack Bankowsky ger en introduktion till utställningen. 18. Barbro Gillgren-Larsson och Christiane Evams. 19. Annika Wall, Madeleine Edström och Bert Edström. 20. Katharina Fritsch verk *Elefant*. 21. Ida Tiilikainen. 22. Anette Kihlberg och Anders Larsson studerar Katharina Fritsch verk *Madonnenfigur/Madonna*. 23. Jeff Koons verk *Balloon Dog*. 24. Håkan Wiegandt, Maria och Gunnar Mattsson. 25. Sofia Bahner och Merja Ulvén. 26. Jeff Koons verk *Michael Jackson* och *Bubbles*. 27. Erik Havervall och Pål Nyrén. 28. Charles Ray's verk *Fall '91* stack upp. 29. Hassan Mennt och Anton Kjällgren. 30. *Fall '91*.

Foto: Hanna Ukura

Louise Bourgeois, *The Ladders*, 2002.
© The Easton Foundation/BUS 2015

Moderna Museet Stockholm

*Louise Bourgeois –
I Have Been to Hell and Back*

Välkommen på vernissage
onsdagen den 11 februari kl 19–21

Vernissagen är exklusivt för Moderna Museets Vänner. Vi är de första som ser utställningen. Överintendent Daniel Birnbaum och vice museichef Ann-Sofi Noring hälsar välkommen och utställningens curator Iris Müller-Westermann ger en introduktion till utställningen kl 19.30 på entréplanet. Introduktionen sänds samtidigt på storbild i Auditoriet. Inbjudan är personlig och gäller för två personer. Vi bjuder på vin och musik. Vänligen osa senast den 6 februari på modernamuseet.se/mmv så att vi får en uppfattning om hur många som kommer. Ta med ditt medlemskort. Entré via Exercisplan.

Vännernas timme: Restaurangen håller specialöppet för MMV:s medlemmar före vernissagen och erbjuder en meny till vänskapspris i Restaurangen: huvudrätt, dessert, kaffe och ett glas vin till vänskapspris 185 kr/pers (ord. pris 229 kr). Erbjudandet gäller kl 16–21 för dig och en vän. Entré till Restaurangen kl 18–19 endast via altanen mot sjösidan. Museet är stängt kl 18–19. Antalet platser är begränsat i Restaurangen. Ingen förhandsbokning till Restaurangen.

Utställningen pågår på Moderna Museet Stockholm 14 februari 2015–17 maj 2015

Moderna Museets Vänner
modernamuseet.se/mmv

Med stöd av:

MODERNA MUSEET

Nils Dardel, *Visit hos excentrisk dam*, 1921.
© Nils Dardel/BUS 2015

Moderna Museet Malmö

*Nils Dardel
och den moderna tiden*

Välkommen på vernissage
fredagen den 20 februari kl 17–21

Exklusiv förhandsvisning för Moderna Museets vänner kl 17–19. Museichef och curator för utställningen John Peter Nilsson presenterar utställningen ca kl 18. Vi bjuder på en fördrink. Inbjudan är personlig och gäller för två personer, tag med ditt medlemskort.

Nils Dardel och den Moderna tiden visas 21 februari–6 september 2014 i Turbinhallen på Moderna Museet Malmö, Ola Billgrens Plats 2–4. För fler programpunkter kopplade till utställningen se www.modernamuseet.se

Moderna Museets Vänner
modernamuseet.se/mmv

MODERNA MUSEET